

Keltisk inspirert kveldsbøn Selje kyrkje torsdag 02.09.2004 kl.2230

Mørkt kyrkjerom, berre levande lys, salmetekster på lysark. Kl.2220 øving: Guds dyrebare ord; Iona Boat Song; S97:49

Fløyte irsk folketone

Leiar (L): I namnet åt Gud som skapte fjell og holer der unge løver legg seg til ro -

I namnet åt Jesus Kristus som blei født i ein fjøs som kanskje var ei hule -

I namnet åt Anden, Guds heilage vind, som førte kristne over havet til Sunnivahola på Selja.

Salme: Guds dyrebare ord (frå: Sanger fra Vest, Verbum 2000)

Kvelden sitt lesesvar (LS): L: Eg vil syngja for Herren heile mitt liv

ALLE: og prisa min Gud så lenge eg er til. (Sal 104,33)

Bibelsk salme: LS; Sal 104,1a+19-20; LS; 104,21-22; LS; 104,23-24; LS; 104,25-26; LS+ Ære vere ...

Bibeltekst: LS; Lasarus var lagt i ein gravhule. Joh11,38-44; LS+ Ære vere ...

Kveldstanke: Lasarus, kom ut, ropte Jesus. Og grav-hula ble fylt med liv som var sterkere enn døden. Noen uker senere lå Jesus i grav-hula. Og gravhula hans ble til en livmor for det nye livet som Jesus bringer. Dette har de keltiske kristne fortalt om når de reiste over havet, slik som den irske prinsessa Sta. Kentigerna som rundt året 700 kom til Skottland. I går hørte vi om henne, for hun bodde og døde på en øy i Loch Lomond nordvest for Glasgow. Jeg vet ikke om hun bodde i en hule. Men sønnen hennes gjorde: St.Fillan bodde i flere år i en hule i Pittenweem nord for Edinburgh.

(1) Huler er naturlige plasser å bo i. I Bibelen hører vi om mennesker som bodde i huler: "Dei flakka omkring og heldt til i holer og hellerar", forteller Hebreerbrevet om hellige kvinner og menn i GT. I dyreverdenen er det også slik at en rekke dyr bor i huler. "Unge løver legg seg til ro i sine holer" (Sal 104,22). Det var ikke alle keltiske eneboere som bodde i huler: Antakeligvis bare de som bodde på et sted hvor det fantes en hule fra før. De andre gravde seg ikke ned i fjellet, men bygde seg hytter isteden (og de kunne ligne ganske så mye på en fjellhule). Men når folk kom til en plass hvor det var en hule, var dette et naturlig sted å bo i, som for eksempel på Selja. St. Ciaran i Irland bodde i huler sammen med ville dyr. En bjørn og en ulv skal ha vært hans første følgesvenner. Senere seilte han over havet til en øy i Skottland.

(2) Huler ble ikke bare brukt som boplass av enkelte keltiske kristne. De ble også nyttet som "feriested" og retreat, og som bønne-"arbeidsplass". St.Ninian hadde en hule i nærheten av senteret sitt i Sørvest-Skottland (Whithorn). Hit kom han for å be. Slike bønnehuler var ofte vendt mot havet som speiler Guds himmel, "havet så stort og vidt, med ei uteljande mengd av små og store dyr" (Sal 104,25). På sin vei fra Irland til Iona feiret St. Columba sin første gudstjeneste i Skottland i en hule. Den irske kloster-grunnleggeren St.Laisren (= St.Molaise) bodde i en periode i en hule på Skottlands hellige øy Arran. St.Cuthbert og St.Chad og St. Cedd fra Englands hellige øy Lindisfarne skal ha brukt en hule midt i Skottland som sitt retreatsted. Sunnivahola / Salen / Mikkelskyrkja her på Selja har sikkert også vært brukt som bønneplass og har dermed Norges eldste kirketak.

(3) Huler var ikke bare praktiske boplasser, eller ensomme steder til å trekke seg tilbake til. I førkristen tid kan de ha hatt religiøs betydning også: Her tenkte man seg inngangen til underverdenen. Huler kunne være gravplasser. Abraham ble gravlagt i Makpela-hulen (1.Mose 25,9): Han fikk løfte om et stort land. Men da han døde, eide han bare en fjellhule. Guds løfter oppfylles ofte annerledes enn vi hadde tenkt. Abraham var nok et stort forbilde for keltiske kvinner og menn som på Guds ord la ut på reise.

Eneboeren St.Goran på Bodmin Moors i Sørvest-England tok i mot St. Petroc som var kommet over havet. Etter å ha gitt Petroc og hans følge mat, overlot St.Goran sin ensomme plass til den ny ankomne St.Petroc. Goran vandret sørover til en hule ved kysten: For nå å fylle landskapet der med bønn og kristustro. Når keltiske kristne bodde i huler, var det kanskje også for å vise at vår Herre er sterkere enn alle mørke makter. Hulekirker ble derfor gjerne vigslet til erkeengelen Mikael som forsvarer dem som hører Kristus til.

Skaperen ble en del av skaperverket da Jesus ble født i en stall som kanskje lå i en grotte. Og forbannelsen over skaperverket ble brutt da gravhulen ikke kunne holde fast Jesus. Den ble til en livmor for håp og nytt liv, slik som Sunniva-hola ble til en livmor for kirken i Norge.

Jeg har hittil ikke funnet flere kvinnelige helgener som bodde i en hule, enn Sta Sunniva. Men de fantes sikkert. Jeg har bare ikke lest (eller reist) nok ennå. Dessuten er det ikke hula som er hovedpoenget. Når det ikke fantes en hule, da bygde de seg en hytte: for eksempel den irske kongsdatter Sta Melangell som ble nevnt på tirsdag: Hun flyktet fra et påtvunget ekteskap og drev over havet til Wales: Der bygde hun sin hytte blant buskene i en ensom dal, hvor hun hjalp dyra og menneskene som kom til henne. I landsbyen hennes finnes det i dag en hospits for kreftsyke. Nå i kveld mediterer vi over huler: Huler - som ha vært boplasser. Når har jeg sist takket Gud for at jeg har et tak over hodet, og ikke er på flukt? Ja, huler kan minne oss om at Gud omslutter oss med kjærlighet.

Og huler minner oss om plasser hvor vi kan møte dyr, planter, fjell, og Guds hellige Ånd. Ja tenk, at jeg er en slags "hellig hule", når Ånden bor i meg! Vi er hellige huler når Ånden gjør at Jesus bor i oss, Jesus som ble født i fjøs-hulens mørke.

Ja, huler minner oss om de mørke stedene i hverdagen, om død og grav. Men tenk at vi bærer med oss Jesus Kristus, der vi går. Eller rettere sagt: Han bærer oss. Slik han bar Sunniva, eller de ukjente kristne som hun representerer: Som gjorde hellig en hard strand. Som brakte troens lys til våre øyer og strender. Engang skal vi ligge i en gravhule, om vi ikke blir borte på havet, eller om Kristus ikke har kommet synlig tilbake før det. Men uansett hvor vi er: I grava eller på havbunnen er Jesus sine hender som holder oss.

Jesus ropa med høy røyst: "Lasarus, kom ut!" Og ut av gravhola kom den døde.

Salme: Fra de levendes (Iona Boat Song)

Bibelsk lovsong: LS; Hebr11,1-3; LS; 11,8-9; LS; 11,32b+38; LS+ Ære vere ...

ALLE S97:49 Du omgir meg

Forbøn L: Treeinige Gud, du som har skapa land og hav, øyar og holer. Vi takker deg for dagen og lyset. Vi takker deg for hus og heim, og for at vi har sko og mat. Vi bed for dei som er ramma av svolt og krig i Dafur i Sudan.

Vi takker deg for flo og fjøre, og for vern og velsigning i dag. Vi ber for arrangementet på Selja på laurdag. Vi bed om godt og tenleg vær.

- Omslutt oss, og la englane vakte heimane våre.

ALLE: S97:49

L: Jesus Messias, Son åt Maria møy, du som blei født i ein fjøs, som kanskje var ein hole. Takk for at du er med når vi er i mørkret. Du som låg i ei gravhole. Ver du med alle som lever i dødsskuggens mørke. Vi bed for dei som er sjuke, og for alle som slit. Vi ber om ein lukkeleg slutt på gisseldaramet i Nord Ossetia.

Tilgjev oss det gale vi har gjort, hjelp oss at vi ikkje gjer det om att. Hjelp oss å gjera opp.

- Omslutt oss, og la englane vakte draumane våre.

ALLE: S97:49

L: Heilage Ande, du som bles kristne menneske over havet til Sunnivahola på Selja for over 1000 år sidan. Takk for at den mørke helleren blei til ei livmor for di kyrkje i Norden.

La oss kjempa på livets side der døden trugar. Lat lyset frå Gud skina i vår mørke verd. Ver hjå oss når dagen kveldar. Vara oss i mørkret og verna oss mot den vonde fienden.

- Omslutt oss, og la englane vakte svevnen vår.

Fadervår S97:165

Velsigning: På den vegen du går, måtte Krist vere med deg.

I det land der du bur, måtte Krist vere nær deg.

Måtte Anden leia deg kvar einaste dag, og englane vakte deg kvar natt og dag, kvar natt og dag.

Salme NoS 811 Nå lukker seg mitt øye – **Fløyte:** (Gje meg handa)